

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А. С. МАКАРЕНКА

ОСВІТНЬО-НАУКОВА ПРОГРАМА
«Спеціальна освіта»

Галузь знань: **01 Освіта / Педагогіка**

Спеціальність: **016 Спеціальна освіта**

Рівень вищої освіти: **третій (освітньо-науковий)**

Ступінь: **освітньо-науковий (PhD)**

Кваліфікація: **доктор філософії (PhD) зі спеціальності**
016 Спеціальна освіта

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою СумДПУ

імені А.С. Макаренка

від «31» травня 2021 протокол № 12

Ректор Ю.О. Лянной

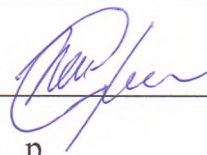
ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-наукової програми
«Спеціальна освіта»
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
(доктор філософії)
за спеціальністю 016 Спеціальна освіта
галузі знань 01 Освіта / Педагогіка

Освітньо-наукова програма розглянута на засіданні кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Протокол № 11 від «23» лютого 2024р.

Завідувач кафедри

« _____ » _____ 20__ р

(Дегтяренко Т.М.)

Керівник центру забезпечення
якості вищої освіти

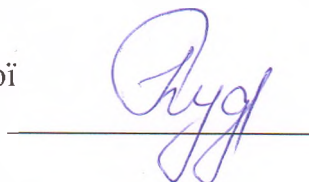
(Ячменик М. М.)

Голова Наукового товариства
студентів, аспірантів, докторантів
та молодих учених

(Омельяненко В. А.)

Проректор з науково-педагогічної
(наукової) роботи

(Кудріна О. Ю.)

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Спеціальна освіта» є нормативним документом, який регламентує нормативні компетентності, кваліфікаційні, організаційні, навчальні та методичні вимоги до процесу підготовки докторів філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта.

Освітньо-наукова програма «Спеціальна освіта» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 016 Спеціальна освіта розроблена згідно з вимогами Законів України «Про вищу освіту» (2014 зі змінами від 16.01.2020), «Про освіту», Постанови КМУ №261 від 23.03.2016 «Про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії і доктора наук», Постанови КМУ № 266 від 29.04.2015 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (зі змінами згідно з Постановою КМУ № 53 від 01.02.2017), наказу МОН «Про затвердження переліку наукових спеціальностей» (редакція від 15.05.2015 зі змінами від 2019), Національного класифікатора України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010, Національної рамки кваліфікацій (2011 зі змінами від 2019), згідно з положенням документів «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (ESG, 2015), матеріалів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, Методичних рекомендацій щодо розроблення стандартів вищої освіти (2016 зі змінами від 30.04.2020). Програма відповідає третьому (освітньо-науковому) рівню вищої освіти та восьмому кваліфікаційному рівню за національною рамкою кваліфікацій.

Програма розроблена у складі:

Бондаренко Юлія Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор, (наукова діяльність за дипломом і публікаціями 13.00.03 – корекційна педагогіка (016 Спеціальна освіта).

Дегтяренко Тетяна Миколаївна – доктор педагогічних наук, професор, (наукова діяльність за дипломом і публікаціями 13.00.03 – корекційна педагогіка (016 Спеціальна освіта).

Боряк Оксана Володимирівна – доктор педагогічних наук, доцент, (наукова діяльність за дипломом і публікаціями 13.00.03 – корекційна педагогіка (016 Спеціальна освіта).

Колишкін Олександр Володимирович – кандидат педагогічних наук, доцент (наукова діяльність за дипломом і публікаціями 13.00.03 – корекційна педагогіка (016 Спеціальна освіта).

Косенко Юрій Миколайович – кандидат педагогічних наук, доцент (наукова діяльність за дипломом і публікаціями 13.00.03 – корекційна педагогіка (016 Спеціальна освіта).

До розробки освітньо-наукової програми були залучені:

зі складу наукової спільноти:

Ковшар Олена Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти Криворізького державного педагогічного університету.

зі складу здобувачів освіти/випускників третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії – спеціальності 016 Спеціальна освіта

Крикуненко Юлія Олександрівна – аспірантка другого року навчання спеціальності 016 Спеціальна освіта Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

Куренкова Анна Володимирівна – випускниця 2019-2020 навчального року освітнього ступеня доктора філософії спеціальності 016 Спеціальна

освіта Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

зі складу фахівців-практиків:

Слюсаренко Валентина Миколаївна – директор Сумського закладу загальної середньої освіти спеціальна школа Сумської міської ради

Рецензенти:

Тереза Сіансіоло – MA, MS, PhD, магістр психології і психотерапії, магістр нейропсихології, доктор філософії в галузі нейропсихології, США.

Шеремет Марія Купріянівна – доктор педагогічних наук, професор, декан Факультету спеціальної та інклюзивної освіти Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Форосян Ольга Іванівна – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дефектології та фізичної реабілітації Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського, Україна.

Стандарт вищої освіти України (ступінь «доктор філософії», галузь знань 01 освіта/Педагогіка, спеціальність 016 Спеціальна освіта) відсутній.

**1. Профіль освітньо-наукової програми
«Спеціальна освіта»**

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка Навчально-науковий інститут педагогіки і психології Кафедра спеціальної та інклюзивної освіти
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий) рівень
Ступінь та назва кваліфікації	Доктор філософії (PhD). Доктор філософії у галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 016 Спеціальна освіта
Офіційна назва освітньо-наукової програми	Спеціальна освіта
Обмеження щодо форм навчання	Немає
Тип диплому та обсяг освітньо-наукової програми	Диплом доктора філософії, одиничний, термін навчання – 3 роки 10 місяців, 60 кредитів.
Наявність акредитації	Акредитується вперше
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень QF - ENEA – третій цикл EQF - LLL – 8 рівень
Передумови	Наявність освітнього ступеня магістр або освітньо-кваліфікаційного рівня спеціаліст (у т.ч. за іншою спеціальністю)
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньо-наукової програми	3 01 вересня 2021 року до наступної акредитації (орієнтовно 2026 р.)
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://sspu.edu.ua/

2 – Мета освітньо-наукової програми

Метою освітньо-наукової програми підготовки докторів філософії зі спеціальної освіти є: розвиток загальних та спеціальних компетентностей задля забезпечення підготовки високо кваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, які володіють методологією наукової та педагогічної діяльності у галузі 01 Освіта / Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта, ерудовані у сфері спеціальної та інклюзивної освіти; розвиток у здобувачів фундаментальних дослідницьких навичок в предметній сфері, підтримання їх у виконанні оригінальних наукових досліджень, спрямованих на отримання нових наукових знань, розширення та переоцінку існуючого досвіду у сфері спеціальної та інклюзивної освіти.

3 – Характеристика освітньо-наукової програми

Опис предметної області

01 світа / Педагогіка.

016 Спеціальна освіта.

Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії включає:

- 45 кредитів (75%) нормативних навчальних дисциплін циклу загальної та професійної підготовки
- 15 кредитів (25%) навчальних дисциплін вільного вибору студентів

Загальний обсяг освітньо-наукової програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю 016 Спеціальна освіта.

Об'єктом вивчення є: методологічні підходи, теоретичні засади, інноваційні технології, педагогічна ретроспектива розвитку спеціальної та інклюзивної освіти в Україні та зарубіжжі.

Цілі навчання:

– опанування концептуальними та методологічними знаннями у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, міждисциплінарними знаннями з урахуванням інтердисциплінарної диференціації наук про освіту;

– оволодіння здатністю розв'язувати комплексні проблеми у професійній та дослідницько-інноваційній діяльності;

– оволодіння здатністю до критичного аналізу, оцінки і синтезу нових ідей у сфері спеціальної та інклюзивної освіти з дотриманням правил академічної доброчесності;

– оволодіння здатністю ініціювати, розробляти та реалізовувати наукові проекти щодо корекційної підтримки та освіти осіб з особливими освітніми потребами, презентувати їх широкій науковій спільноті,

	<p>виявляючи лідерські, комунікативні, дослідницькі, педагогічні якості та впроваджувати їх в освітню практику;</p> <p>– оволодіння здатністю до безперервного саморозвитку і самовдосконалення, відповідальністю за навчання різних категорій громадян, зокрема з особливими освітніми потребами.</p> <p>Теоретичний зміст предметної області: поняття, категорії, термінологія, концепції провідних науковців у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, принципи, методи, що формують загальні та спеціальні компетентності майбутніх викладачів та докторів філософії у галузі 01 Освіта /Педагогіка спеціальності 016 Спеціальна освіта.</p> <p>Методи, методики, технології, інструменти та обладнання: дослідницькі, інформаційно-комунікативні, психолого-педагогічні, математичні методи аналізу, синтезу і оцінки проблем у сфері спеціальної та інклюзивної освіти; сучасні методики і педагогічні технології навчання, виховання і корекційно-розвиткової допомоги особам з особливими освітніми потребами; бібліотечні ресурси та мережеві технології; комп'ютерна техніка та мультимедійне обладнання, інтернет ресурси.</p>
<p>Орієнтація освітньо-наукової програми</p>	<p>Освітньо-наукова програма доктора філософії (PhD) має дослідницьку, академічну та прикладну спрямованість.</p> <p>Програма орієнтована на сучасні дослідження у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, зокрема спеціальної педагогіки, теорії і методики навчання, виховання, розвитку, корекційної допомоги (підтримки) дітей і дорослих з особливими освітніми потребами.</p>
<p>Основний фокус освітньо-наукової програми</p>	<p>Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти. Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка. Спеціальність: 016 Спеціальна освіта.</p> <p>В освітньо-науковій програмі акцентування зроблено на інтеграції освітньої та наукової складових підготовки доктора філософії через розвиток у здобувачів освіти вмінь ініціювати, планувати, реалізовувати та коригувати послідовний процес наукового дослідження у сфері спеціальної та інклюзивної освіти шляхом реалізації науково-методичного або прикладного завдання з дотриманням належної академічної доброчесності.</p> <p><i>Ключові слова:</i> спеціальна освіта, інклюзивна освіта, спеціальна педагогіка, корекційна педагогіка, діти з особливими освітніми потребами, науково-дослідна</p>

	діяльність, педагогічна діяльність, інноваційна діяльність.
Особливості програми	<p>Освітньо-наукова програма інтегрує освітню та наукову складові. Освітня складова скерована на вивчення науково-теоретичних та прикладних навчальних курсів, пов'язаних із плануванням, розробкою та реалізацією дослідно-експериментальної роботи та підвищенням її ефективності, формування викладацьких комунікаційних та аналітичних компетентностей.</p> <p>Наукова складова програми передбачає проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну і практичне значення у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, зокрема спеціальної педагогіки, теорії і методики навчання, виховання, розвитку, корекційної допомоги (підтримки) дітей і дорослих з особливими освітніми потребами.</p> <p>Освітньо-наукова програма містить обов'язкову та варіативну складові. Обов'язкова частина включає дисципліни циклів загальної та професійної підготовки.</p> <p>Цикл загальної підготовки спрямований на формування у здобувачів освіти: загального наукового світогляду у формі понять, концепцій, принципів та їх використання для пояснення фактів і прогнозування результатів науково-дослідної роботи; універсальних навичок проєктної діяльності, реалізації дослідницько-експериментальної роботи та підвищення її ефективності із дотриманням норм академічної доброчесності; компетентностей з іноземної мови (англійської), достатньої для розуміння, презентації й обговорення результатів дослідження з широкою спільнотою відповідно до специфіки спеціальності 016 Спеціальна освіта, професійних компетентностей викладача, здатного до безперервного саморозвитку і самовдосконалення.</p> <p>Цикл професійної підготовки орієнтує на формування у здобувачів освіти передових концептуальних знань, новітніх теорій, технологій, методології вивчення теоретичних і прикладних проблеми у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, поглиблену підготовку у формуванні дослідницьких навичок докторів філософії зі спеціальної освіти.</p> <p>Унікальність програми складає:</p> <p>врахування регіонального та всеукраїнського аспектів підготовки фахівців для викладання дисциплін зі спеціального та інклюзивного навчання дітей з особливими потребами, потреб та інтересів</p>

	<p>стейкхолдерів; забезпечення можливості проєктування індивідуальних освітніх траєкторій аспірантів; наступності проведення наукової роботи на першому, другому та третьому рівнях вищої освіти, науково-прикладного характеру навчання та проведення дослідження; надання взаємодопомоги науковій спільноті кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, що має значний практичний досвід роботи в таких галузях як сурдопедагогіка, тифлопедагога, логопедія, корекційна педагогіка, інклюзія тощо.</p>
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	<p>Сферою працевлаштування є заклади освіти, установи, центри, підпорядковані Міністерству освіти і науки України.</p> <p>Відповідно до Національного класифікатора України «Класифікатор професій»(ДК 003:2010 зі змінами) на підставі Наказу Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства № 1574 від 18.08.2020 р., здобувач PhD після закінчення навчання за освітньо-науковою програмою «Спеціальна освіта» може займати відповідну посаду наукового чи науково-педагогічного працівника:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2310.1 Професори та доценти; 2310.2 Інші викладачі університетів та вищих навчальних закладів; 2320 Викладачі професійних навчально-виховних закладів, професійно-технічних навчальних закладів; 2351.1 Наукові співробітники (методи навчання), (у т.ч. і спеціальних методів навчання); 2351.2 Інші професіонали в галузі методів навчання; 2359.1 Інші наукові співробітники в галузі навчання; 2359.2 Інші професіонали в галузі навчання. <p>Займати посаду педагогічного працівника:</p> <ul style="list-style-type: none"> 2340 Вчитель з корекційної освіти; 2340 25160 Вчитель-дефектолог; 234025161 Вчитель-логопед.
Академічні права випускника	<p>Доктор філософії може продовжувати освіту за науковим рівнем доктора наук, отримувати будь-які інші форми освіти, підвищувати кваліфікацію, займатися самоосвітою, брати участь у постдокторських програмах.</p>

5 – Викладання та оцінювання

Викладання та навчання	<p>Орієнтоване на наукові інтереси аспірантів, студентоцентроване та проблемно орієнтоване навчання, електронне навчання, самонавчання, навчання на основі досліджень.</p> <p>Викладання здійснюється у формах: <i>аудиторної</i> (лекційні, практичні, семінарські), <i>позааудиторної</i> (індивідуальні консультації, написання та захист проєктів, асистентська практика, науково-дослідна робота, написання дисертаційної роботи), <i>самостійної роботи</i>, докторського семінару, майстер-класів, вебінарів, із застосуванням <i>методів навчання</i>: проблемного, проблемно-пошукового, інтерактивного навчання (диспути, дискусії, «круглі столи», тренінги, мозкові атаки, презентації, ділові й рольові ігри тощо).</p> <p>Освітній процес в аспірантурі передбачає елементи дистанційного навчання на денній, вечірній та заочній формах і носить змішаний характер, що реалізується через офлайн і онлайн роботу з науковим керівником та іншими викладачами. Заняття переважно відбуваються в у формі колективної, групової та індивідуальної взаємодії.</p> <p>Обов'язковим є <i>науково-дослідницька діяльність</i> аспіранта шляхом участі у наукових семінарах, конференціях різних рівнів, підготовки публікацій у наукових фахових виданнях України та зарубіжжя, наукових і соціальних проєктах, підготовки та захисту дисертаційної роботи.</p>
Оцінювання	<p>Оцінювання дозволяє виявити рівень опанування здобувачами освіти освітніх складових програми і відбувається за результатами поточного і підсумкового контролю у вигляді заліків, екзаменів, звітів про практику, попереднього обговорення дисертаційної роботи у формі фахового семінару.</p> <p>Атестація здобувачів освіти здійснюється у вигляді публічного захисту кваліфікаційної роботи за умови успішного виконання аспірантом його індивідуального плану.</p>
Система оцінювання	<p>Накопичувальна, бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання здобувачів освіти за усі види аудиторної і позааудиторної освітньої діяльності.</p> <p>Оцінювання навчальних досягнень аспірантів здійснюється за шкалою ЄКТС, національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та 100-бальною шкалою. Результати вносять у відомість</p>

	обліку успішності та індивідуальний навчальний план аспіранта.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми у професійній та/або дослідницько-інноваційній діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК01	Здатність до оволодіння загальнонауковими компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, загального культурного кругозору, здатність саморозвиватися і самовдосконалюватися протягом життя в контексті неперервної фахової підготовки, дотримання у фаховій діяльності норм професійної етики, принципів академічної доброчесності, міжкультурної толерантності, керування загальнолюдськими цінностями.
ЗК02	Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, володіння креативним способом мислення.
ЗК03	Здатність до пошуку, оброблення, аналізу і контекстуалізації значного обсягу наукової інформації з різних джерел, інтерпретацію результатів наукових досліджень.
ЗК04	Здатність розробляти наукові проекти, управляти ними, складати пропозиції щодо їх фінансування, реєстрації прав інтелектуальної власності.
ЗК05	Здатність працювати в міжнародному контексті, презентувати результати досліджень на всіх рівнях українською та однією з іноземних мов (англійською).
ЗК06	Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності, критично ставитись до отриманої інформації.
ЗК07	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти, наукових установах, організаціях, використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації державною та іноземною (англійською) мовами, володіти комунікативною культурою.

Спеціальні (фахові), предметні компетентності (СК)	
СК01	Здатність володіти педагогічною майстерністю, педагогічною технікою, професійними вміннями до передачі наукових знань майбутнім фахівцям галузі спеціальної освіти під час освітнього процесу у ЗВО з дотриманням студентоцентрованого підходу в навчанні.
СК02	Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з педагогічних та суміжних галузей.
СК03	Здатність до застосування найбільш передових концептуальних знань, новітніх теорій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти.
СК04	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень з використанням інформаційних технологій.
СК05	Здатність до апробації результатів наукового дослідження, їх поширення та впровадження у практику спеціальної освіти, інклюзивної освіти на регіональному, національному та міжнародному рівнях.
СК06	Здатність дотримуватись етики досліджень, оцінювати рівень власної фахової компетенції та підвищувати професійну кваліфікацію у сфері спеціальної та інклюзивної освіти, адаптуватися до змін у професійній діяльності.
СК07	Здатність моделювати, здійснювати й оцінювати освітню діяльність у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти, обґрунтовано обирати і ефективно використовувати освітні технології, методи і засоби навчання й виховання осіб з особливими освітніми потребами з метою забезпечення запланованого рівня особистісного розвитку суб'єктів цільової аудиторії.
СК8	Уміння здійснювати підготовку текстів навчальних та наукових видань, навчально-методичного контенту із забезпечення навчального процесу здобувачів освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта.
7- Програмні результати навчання (РН)	
РН 1	Формувати системний науковий світогляд, володіти сучасними теоріями і концепціями у галузі Освіта/Педагогіка, зокрема у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти, професійною етикою, демонструвати

	загальний культурний кругозір.
PH 2	Застосовувати передові концептуальні та методологічні знання, науково-педагогічні технології, термінологію, історію та сучасний стан розвитку спеціальної освіти, інклюзивної освіти у власних дослідженнях та у викладацькій практиці.
PH 3	Знати закономірності і принципи організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, формулювати зміст, цілі навчання, способи їх досягнення, форми контролю, здійснювати підготовку текстів навчально-методичного контенту, нести відповідальність за ефективність підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 016 Спеціальна освіта.
PH 4	Демонструвати дослідницькі навички (започаткування, планування, реалізація та коригування послідовного процесу), достатні для організації і проведення наукових і прикладних досліджень у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти, отримання нових знань та/або здійснення інновацій; критично аналізувати й оцінювати результати власних досліджень і інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.
PH 5	Розробляти та реалізовувати наукові та/або інноваційні проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі науково-прикладні проблеми у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти з дотриманням норм наукової і професійної етики, принципів академічної доброчесності.
PH 6	Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
PH 7	Демонструвати навички презентації та оприлюднення результатів наукових досліджень у сфері спеціальної освіти, інклюзивної освіти державною та іноземною (англійською) мовами, кваліфіковано відображати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних міжнародних наукових виданнях, вільно спілкуватися з питань, що стосуються сфери наукових та експертних знань, з колегами, широкою науковою спільнотою, суспільством у цілому.
PH 8	Демонструвати навички міжнародного співробітництва, наукової комунікації державною і

	іноземними (англійською) мовами в усній та письмовій формах широкій науковій спільноті та громадськості сфери спеціальної освіти, інклюзивної освіти. Використовувати академічну українську та іноземну мови у професійній діяльності та дослідженнях.
PH 9	Демонструвати основні норми академічної і професійної доброчесності, прийняті науковою спільнотою у сфері викладання і науково-дослідної роботи, постійну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності.
PH 10	Володіти цілісною системою знань про стан і генезис теорії і практики навчання, виховання, освіти дітей та дорослих з особливими освітніми потребами; здатність переробляти наукові знання і суспільний досвід стосовно до потреб практики освіти дітей і дорослих з особливими освітніми потребами
PH 11	Знати закономірності психічного і фізичного розвитку осіб з особливими освітніми потребами на різних вікових етапах, основні підходи до комплексної психолого-педагогічної оцінки їх розвитку, проблеми навчання та розвитку, впливу соціокультурного середовища на розвиток осіб з особливими освітніми потребами.
PH 12	Проектувати освітнє середовище, індивідуальну освітню траєкторію осіб з особливими освітніми потребами, створювати програмно-методичне забезпечення освітньої та корекційно-розвиткової роботи.
PH 13	Застосовувати методи і технології корекційного навчання, використовувати інформаційні технології в освіті дітей з особливими освітніми потребами
PH 14	Формулювати мету професійного і особистісного зростання, оцінювати власні потенційні можливості, обирати продуктивні способи і шляхи розв'язання поставлених завдань, демонструвати авторитетність, інноваційність, високий ступінь самостійності. Здатність до професійного саморозвитку і самовдосконалення, максимально повно проявляти свій потенціал .
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Освітній процес забезпечують науково-педагогічні працівники – доктори наук, професори, кандидати наук, доценти, провідні наукові співробітники, науково-педагогічна діяльність яких відповідає Ліцензійним умовам. Усі науково-педагогічні працівники, які забезпечують викладання дисциплін циклу професійної

	<p>підготовки є фахівцями з таких галузей спеціальної освіти – сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, логопедія, корекційна педагогіка, освітня інклюзія, що мають значний практичний досвід роботи у цих сферах.</p> <p>Науково-педагогічні працівники, які забезпечують реалізацію даної програми, мають відповідну базову освіту, необхідну кількість публікацій у виданнях Scopus, Web of Science, наукових фахових виданнях, беруть активну участь у науково-практичних конференціях різних рівнів (міжнародних, всеукраїнських, регіональних).</p> <p>Усі науково-педагогічні працівники, відповідно до затвердженого плану, проходять один раз на 5 років підвищення кваліфікації у закладах вищої освіти та науково-дослідних установах, у тому числі й закордонних.</p>
<p>Матеріально-технічне забезпечення</p>	<p>У навчальному процесі використовуються: навчальні приміщення для проведення лекційних та практичних занять, аудиторії, оснащені мультимедійним обладнанням, спеціалізовані кабінети (аспірантська, кабінет КМЦ «Довіра»), методичний кабінет кафедри, де акумулюються наукові та навчальні видання, необхідні для самостійної роботи аспірантів, виконання власного наукового дослідження.</p> <p>До послуг здобувачів освіти третього освітньо-наукового рівня функціонують <i>центри</i>: забезпечення якості вищої освіти; професійно-кар'єрної орієнтації та вступу на навчання; <i>відділи</i>: аспірантури і докторантури, міжнародних зв'язків, методично-організаційний, редакційно-видавничий, юридичний, працевлаштування, професійно-технічної освіти та додаткових платних послуг,; науково-дослідний сектор, наукова бібліотека з читальним залом, психологічна служба, науково-дослідна лабораторія проблем інклюзивної освіти, міжвідомча лабораторія корекційно-реабілітаційних технологій кафедри спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>Наявна соціально-побутова інфраструктура: гуртожитки, їдальня, актовий зал спорткомплекс, стадіон, басейн, медпункт.</p>
<p>Інформаційне та навчально-методичне забезпечення</p>	<p>Офіційний сайт СумДПУ імені А.С.Макаренка https://sspu.edu.ua/ для ефективного здійснення навчальної, викладацької та науково-дослідної діяльності здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня містить:</p> <p>– Інформаційні електронні ресурси та сервіси</p>

Наукової бібліотеки:

Електронний каталог бібліотеки

<http://lib.sspu.edu.ua/.../DocSearchForm.jsessionid...>

Інституційний репозитарій eSSPUIR

<https://repository.sspu.edu.ua/>

Бібліометрика

Scopus <https://www.scopus.com/home.uri>

Web of Science

<https://access.clarivate.com/login?app=wos&alternative=true&shibShireURL=https:%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F%3Fauth%3DShibboleth&shibReturnURL=https:%2F%2Fwww.webofknowledge.com%2F&roaming=true>

Повнотекстова база праць науковців СумДПУ імені А.С.Макаренка

<https://library.sspu.edu.ua/elektronna-biblioteka-sumdpu/>

Наукові періодичні видання університету

<https://library.sspu.edu.ua/naukovi-vidannya-universitetu/>

Дисертації, захищені в СумДПУ імені А. С. Макаренка

<https://library.sspu.edu.ua/disertatsiyi-zahishheni-v.../>

Віртуальні виставки <https://library.sspu.edu.ua/virtualni-vistavki/>

Віртуальні огляди <https://library.sspu.edu.ua/virtualni-oglyadi/>

Нові надходження <https://library.sspu.edu.ua/novi-nadhodzhennya/>

Передплачені ресурси

ScienceDirect <https://www.sciencedirect.com/>

Повнотекстова база підручників ЦУЛ <https://www.culononline.com.ua/>

Відкриті ресурси SpringerLink (доступ через ЕК)

<http://lib.sspu.edu.ua/.../DocSearchForm.jsessionid...>

Українські інституційні репозитарії

<https://library.sspu.edu.ua/institutsiyi-repozitariyi/>

Електронні бібліотеки

<https://library.sspu.edu.ua/elektronni-biblioteki/>

Наукові ресурси України

<https://library.sspu.edu.ua/naukovi-resursi-ukrayini/>

Світові наукові ресурси

<https://library.sspu.edu.ua/svitovi-naukovi-resursi/>

Бібліотеки <https://library.sspu.edu.ua/biblioteki/>

Віртуальна бібліографічна довідка

<https://library.sspu.edu.ua/virtualna-bibliografichna.../>

Визначення індексів УДК

<https://library.sspu.edu.ua/viznachennya-indeksiv-udk/>

Замовлення на комплектування

<https://library.sspu.edu.ua/zamovlennya-literaturi/>

Перевірка академічних текстів на плагіат

<https://library.sspu.edu.ua/perevirka-na-plagiat/>

Електронна доставка документа

<https://library.sspu.edu.ua/elektronna-dostavka-dokumenta/>

Аналіз книго забезпеченості за дисциплінами

complib@ssp.edu.ua

Розміщення публікацій в репозитарії СумДПУ

dspacelib@ssp.edu.ua, inflib@ssp.edu.ua

– Офіційні сторінки наукових підрозділів університету та структурних підрозділів кафедри спеціальної та інклюзивної освіти

Наука

<https://ssp.edu.ua/nauka>

Аспірантам

<https://sio.ssp.edu.ua/aspirantam>

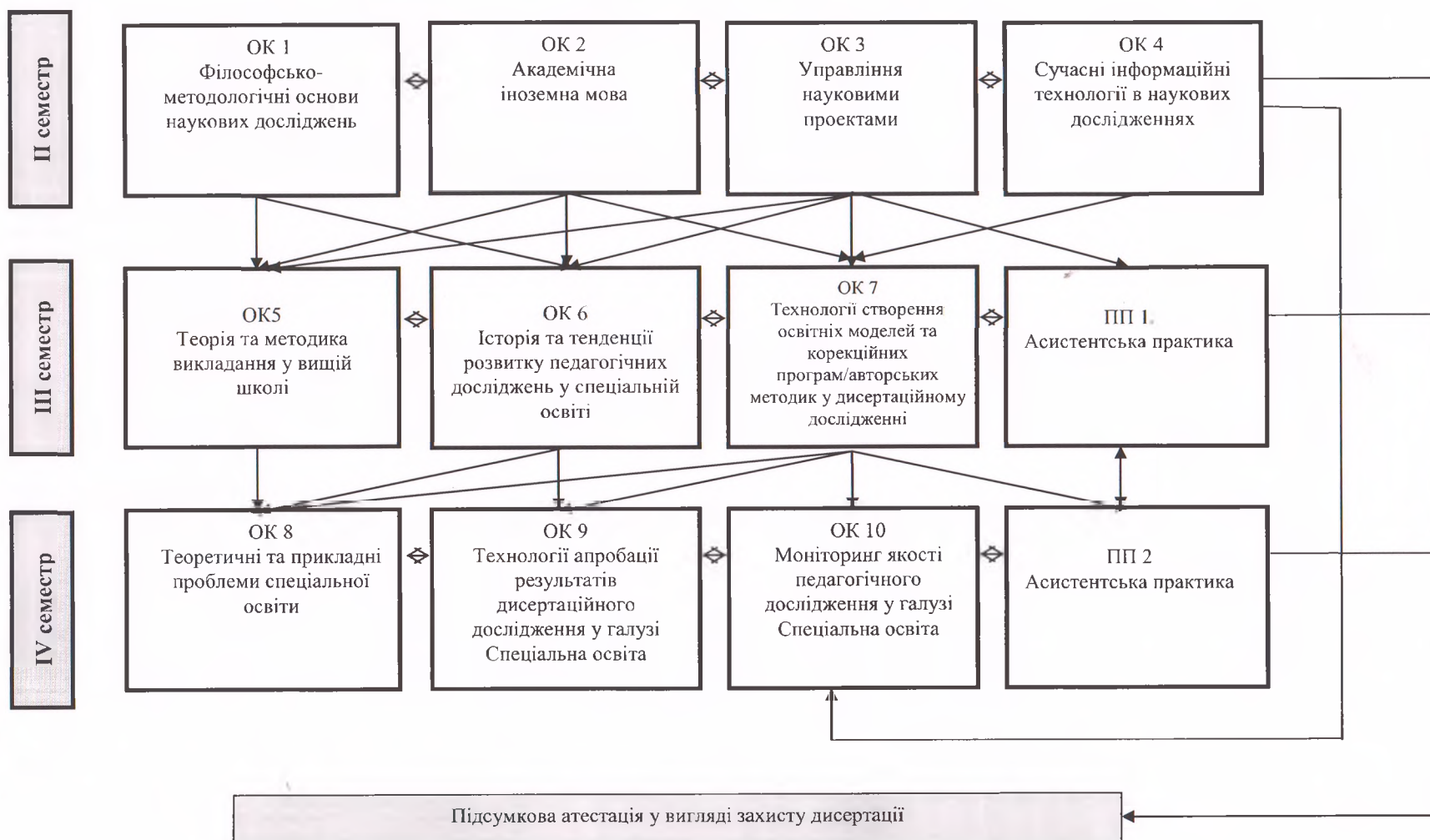
	<p>Міжвідомча наукова лабораторія корекційно-реабілітаційних технологій https://sio.sspu.edu.ua/pro-kafedru/strukturni-pidrozdily-kafedry/mizhvidomcha-naukova-laboratoriia-korektsiino-reabilitatsiinykh-tekhnologii Науково-дослідна лабораторія проблем інклюзивної освіти https://sio.sspu.edu.ua/pro-kafedru/strukturni-pidrozdily-kafedry/naukovo-doslidna-laboratoriia-problem-inkliuzyvnoi-osvity Ресурсний центр/центр трансферу технологій https://sio.sspu.edu.ua/pro-kafedru/strukturni-pidrozdily-kafedry/resursnyi-tsentri-tsentri-transferu-tekhnologii-kafedry</p> <p>– Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу: освітньо-наукову програму, навчальні плани, робочі програми навчальних дисциплін https://sio.sspu.edu.ua/aspirantam/aspiranturaosvitnia-diialnist</p>
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Підготовка докторів філософії здійснюється за кредитно-трансферною системою, обсяг 1 кредиту складає 30 годин, що дає змогу забезпечити мобільність аспіранта на загальних підставах у межах України
Міжнародна кредитна мобільність	На основі договорів про співробітництво з закордонними університетами, додатково – за ініціативою аспіранта, що підтверджується документально.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Здійснюється у межах ліцензованого обсягу спеціальності за умови успішної акредитації освітньо-наукової програми

**2. Перелік компонентів освітньо-наукової програми
та їх логічна послідовність**

2.1. Перелік компонентів ОНП

Код н/д	Компоненти освітньо-наукової програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, атестація)	Семестр	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1. Обов'язкові компоненти ОНП				
<i>Цикл загальної підготовки</i>				
ОК 1	Філософсько-методологічні основи наукових досліджень	2	4	залік
ОК 2	Академічна іноземна мова	2	6	екзамен
ОК 3	Теорія та методика викладання у вищій школі	2	3	залік
ОК 4	Сучасні інформаційні технології в наукових дослідженнях	2	3	залік
ОК 5	Управління науковими проектами	3	3	залік
Разом			19	
<i>Цикл професійної підготовки</i>				
ОК 6	Історія та тенденції розвитку педагогічних досліджень у спеціальній освіті	3	4	екзамен
ОК 7	Технології створення освітніх моделей та корекційних програм/авторських методик у дисертаційному дослідженні	3	4	екзамен
ОК 8	Теоретичні та прикладні проблеми спеціальної освіти	4	3	залік
ОК 9	Технології апробації результатів дисертаційного дослідження у галузі Спеціальна освіта	4	4	екзамен
ОК 10	Моніторинг якості педагогічного дослідження у галузі Спеціальна освіта	4	4	екзамен
Разом			19	
Загальний обсяг обов'язкових компонентів			38	
Вибіркові компоненти ОП				
	Дисципліни за вибором	3	9	залік
		4	6	залік
Разом			15	
Практична підготовка				
ПП1	Асистентська практика	3	3	залік
ПП2	Асистентська практика	5	4	залік
Загальний обсяг практичної підготовки			7	
Загальний обсяг освітньої програми			60	
Підсумкова атестація				
ПА	Захист дисертації			

2.2. Структурно логічна схема ОНП Послідовність вивчення компонентів ОНП

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Форми атестації здобувачів вищої освіти	<p>Атестація здобувачів освітнього рівня доктора філософії здійснюється у формі публічного захисту дисертації.</p> <p>Здобувач ступеня доктора філософії має право на вибір спеціалізованої вченої ради для захисту дисертаційного дослідження.</p> <p>Обов'язковою умовою допуску до захисту дисертації є попереднє її обговорення у формі фахового семінар та повне виконання аспірантом його індивідуального плану.</p>
Вимоги до кваліфікаційної роботи (дисертації)	<p>Вимоги до структури та правил оформлення змісту дисертації та вимоги до процедури захисту визначаються Положенням про тимчасовий порядок підготовки та проведення захисту дисертації ступеня доктора філософії в спеціалізованих вчених радах Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка (протокол №3 від 28 жовтня 2019 р.). Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається під час фахового семінару.</p> <p>Дисертація перевіряється на плагіат.</p> <p>Дисертаційна робота та анотація розміщуються на сайті закладу вищої освіти.</p>
Вимоги до публічного захисту	<p>Публічний захист дисертації проводиться на засіданні спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, яка створюється для разового її захисту.</p> <p>Захист дисертації має характер відкритої наукової дискусії, в якій зобов'язані взяти участь голова та члени ради, а також за бажанням присутні на засіданні.</p> <p>Засідання ради вважається правоможним у разі участі у ньому та голосуванні повного складу ради.</p> <p>Ступінь доктор філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти в результаті успішного виконання здобувачем відповідної освітньо-наукової програми та за результатами публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.</p>

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-наукової програми

	OK1	OK2	OK3	OK4	OK5	OK6	OK7	OK8	OK9	OK10	ПП1	ПП2	ПА
IK	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК1	+	+	+			+		+			+	+	+
ЗК2	+				+	+		+			+	+	+
ЗК3				+			+			+	+	+	+
ЗК4					+		+				+	+	+
ЗК5		+				+			+		+	+	+
ЗК6				+						+	+	+	+
ЗК7		+	+	+							+	+	+
СК1			+							+	+	+	+
СК2					+		+		+		+	+	+
СК3	+	+	+	+		+		+			+	+	+
СК4							+	+		+	+	+	+
СК5					+				+		+	+	+
СК6			+		+	+			+		+	+	+
СК7							+			+	+	+	+
СК8			+						+		+	+	+

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (РН)

відповідними компонентами освітньо-наукової програми

	OK1	OK2	OK3	OK4	OK5	OK6	OK7	OK8	OK9	OK10	ПП1	ПП2	ПА
РН1	+	+	+			+		+			+	+	+
РН 2	+		+			+		+	+		+	+	+
РН 3			+								+	+	+
РН 4	+			+	+	+		+		+	+	+	+
РН 5	+				+		+				+	+	+
РН 6				+						+	+	+	+
РН 7		+		+	+	+			+		+	+	+
РН 8		+	+						+		+	+	+
РН 9			+		+				+	+	+	+	+
РН 10						+	+	+	+		+	+	+
РН 11							+	+			+	+	+
РН 12					+		+				+	+	+
РН 13				+			+			+	+	+	+
РН 14	+	+	+								+	+	+